

УДК 811.111'253: 378.011: 004

Писанко Марія Леонідівна

кандидат педагогічних наук, доцент

Київський національний лінгвістичний університет, м. Київ, Україна

ORCID ID 0000-0002-4468-3996

marijka2177@gmail.com

Зайцева Ірина Володимирівна

кандидат педагогічних наук

Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ, Україна

ORCID ID 0000-0001-6556-0779

irenenazaruk8@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З УСНОГО ПЕРЕКЛАДУ

Анотація. Нові технологічні умови інформаційного суспільства змінили зміст професійної перекладацької діяльності, яка сьогодні неможлива без використання ІКТ і, відповідно, їх інтеграції в процес підготовки майбутніх перекладачів, зокрема спеціалістів у галузі усного перекладу. Пропонована стаття має за мету проаналізувати актуальний статус використання ІКТ, зокрема інструменти САІТ (Computer Assisted Interpreter Training), у професійній підготовці усних перекладачів; навести критичний огляд засобів ІКТ і перспективних напрямів їх використання у навчанні усного перекладу студентів перекладацьких спеціальностей закладів вищої освіти. Серед найбільш популярних сучасних інструментів САІТ було визначено й описано такі: репозиторії матеріалів медійного характеру, вебсайти, електронні навчальні платформи / системи управління навчанням, віртуальне навчальне середовище ІVУ, мобільні додатки і платформи, що базуються на ІР-телефонії, для організації відеоконференцій і спеціальне програмне забезпечення для навчання усного перекладу, зокрема для лінгафонних і комп'ютерних класів. Огляд інструментів САІТ дає змогу продемонструвати різні способи використання ІКТ у підготовці усних перекладачів, що можуть бути використані студентами під час самостійної роботи і викладачами для підвищення професійної кваліфікації. Автори також запропонували власний досвід використання інструментів САІТ для організації аудиторної і позааудиторної роботи з усного послідовного і синхронного перекладу з використанням системи управління навчанням *Moodle* і відеоконференцій у *Microsoft Teams* і *Zoom* як в умовах дистанційного навчання, так і з використанням програмного забезпечення *Діалог NIBELUNG* у комп'ютерних класах, що перетворює їх в інтерактивне мультимедійне середовище. У висновках підкреслено необхідність подальшого вивчення проблематики використання освітнього потенціалу ІКТ у підготовці усних перекладачів. Авторами окреслено перспективні напрямки використання віртуального навчального середовища для підготовки усних перекладачів ІVУ, розробленого міжнародною групою в межах проєкту Єврокомісії на базі університету Суррея (Великобританія), у закладах вищої освіти України.

Ключові слова: ІКТ; САІТ; усний переклад; студенти перекладацьких спеціальностей; заклади вищої освіти.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Соціальний та економічний розвиток суспільства і навчальні вимоги до освіти, що склались в умовах пандемії Covid-19, вимагають від викладачів і вчителів використання інноваційних підходів і методів, серед яких упровадження цифрових технологій і засобів дистанційного навчання в процес підготовки фахівців різних галузей є найбільш актуальним і нагальним питанням. На сучасному етапі розвитку освітнього простору в Україні та за її межами інтеграція

інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчальний процес набуває все більшої популярності, а формування ІКТ-компетентності визнано невід'ємною складовою підготовки фахівця будь-якої спеціальності. У сучасних технологічних умовах інформаційного суспільства змінюється зміст професійної перекладацької діяльності, яка стає неможливою без використання ІКТ. У цьому контексті особливої актуальності набуває питання формування професійної компетентності перекладачів засобами ІКТ з урахуванням вимог світових стандартів і ринку праці, оскільки велика кількість випускників перекладацьких факультетів закладів вищої освіти (ЗВО) не готові до перекладацької діяльності. У більшості випадків це пов'язано з низкою проблем і викликів, з якими стикаються як викладачі, так і студенти під час навчання усного перекладу (УП) з використанням ІКТ. Перш за все для забезпечення такого навчання ЗВО повинні мати відповідне обладнання (комп'ютерні класи і лінгафонні кабінети), встановити спеціальне програмне забезпечення, надати доступ до Інтернет-мережі, а також забезпечити відповідними навчально-методичними матеріалами як викладачів, так і студентів. Крім того, значна частина викладачів не володіє сучасними ІКТ і/або психологічно не готова до викладання перекладу, зокрема в умовах глобальної комп'ютеризації суспільства і швидкого обміну інформацією.

Тому для того, щоб забезпечити якісну підготовку майбутніх перекладачів, яка є неможливою без залучення ІКТ і роботи з електронними носіями, потрібно вирішити такі проблеми:

- забезпечення ЗВО необхідним обладнанням і програмним забезпеченням;
- підвищення кваліфікації викладачів перекладацьких дисциплін у галузі сучасних ІКТ;
- розроблення методики навчання студентів перекладацьких спеціальностей перекладу з використанням інноваційних технологій;
- формування і розвиток у майбутніх перекладачів ІКТ-компетентності як складової професійної перекладацької компетентності [1].

Для вирішення цих проблем необхідно спочатку проаналізувати сучасний стан використання ІКТ у професійній перекладацькій освіті, розглянути сучасні засоби і перспективні напрями електронної освіти стосовно викладання УП.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що вивчення питання навчання різновидів перекладу набуває все більшої актуальності у роботах як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Велика кількість праць українських дослідників присвячена проблемі формування професійної компетентності майбутніх перекладачів засобами ІКТ. О. О. Мацюк розроблено модель формування професійної компетентності перекладача засобами ІКТ, удосконалено змістово-процесуальну основу їх професійної підготовки, методи і форми організації навчального процесу з використанням ІКТ [2]. О. Б. Бігич і В. В. Срілець проаналізували функціональні можливості як універсальних, так і професійних засобів ІКТ щодо доцільності їх використання на різних етапах письмового перекладу науково-технічних текстів, а також під час фахової підготовки майбутніх перекладачів [3]. Дослідження А. М. Богущ, Т. М. Корольової, О. В. Попової присвячено розробці авторської методики навчання студентів перекладацьких спеціальностей машинного перекладу, окрема увага дослідників приділяється питанню формування у студентів навичок і вмінь користування сучасними комп'ютерними технологіями в межах реалізації професійної діяльності [4]. Метою наукової розвідки А. В. Янковець стала професійна підготовка військових перекладачів засобами ІКТ [5]. Н. Є. Леміш, О. М. Алексєєвою, С. П. Денисовою, С. А. Матвєєвою, А. А. Зернецькою розглянуто лінгвістичні корпусні технології: Multiconcord, BNC і паралельний корпус, що використовуються в навчанні майбутніх перекладачів [6]. Проте зазначені дослідження спрямовані на підготовку

фахівців у галузі письмового перекладу. Щодо навчання усного перекладу засобами ІКТ можна виділити доробки таких дослідників: І. М. Дробіт і Н. В. Рак, які проаналізували педагогічні умови ефективності використання інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема автентичних вебресурсів, під час підготовки майбутніх фахівців у сфері перекладу, дослідницями розглянуто зміст та функціональність вебресурсу TED, який містить зразки автентичного усного мовлення тощо [7]; М. Л. Писанко і О. Є. Мартиненко, у якому описано організацію дистанційного навчання майбутніх перекладачів засобами віртуального навчального середовища Moodle [8].

Велика кількість публікацій зарубіжних дослідників присвячена питанням аналізу існуючих ІКТ та їх використання в усному, зокрема синхронному, перекладі (Ю. М. Галковська і Д. Р. Кузьмічев [9], А. Ю. Калінін [10]). Інші доробки присвячені шляхам упровадження ІКТ у процес навчання УП майбутніх перекладачів, зокрема розробці й експериментальній апробації віртуального навчального середовища для професійної підготовки усних перекладачів: R. D. Panagiotis, R. Getting, R. C. Roberts, S. Braun, C. Slater [11], [12], M. Kajzer-Wietrzny і M. Tymczynska [13] та ін.

Проаналізовані наукові доробки дають можливість визначити ІКТ як «сукупність різноманітних технологічних інструментів і ресурсів, які використовуються для забезпечення процесу комунікації та створення, поширення, збереження й управління інформацією, а також спрямовані на заохочення і мотивацію студентів до навчання, отримання необхідних знань і подальшої освіти й самоосвіти» [14, с.396]. Серед них окрему групу становлять інструменти комп'ютеризованої підготовки усних перекладачів (CAIT – Computer Assisted Interpreter Training), ідея розробки яких з'явилася ще в середині 90-х років XX ст. з появою електронних навчальних матеріалів, наприклад, IRIS (Interpreters' Information System, 1999) або MARIUS (2003). Ці електронні бази містили основоположні документи, тексти для перекладу з аркуша, презентації в Power Point, глосарії, тексти для обговорення і вправи, доступні для виконання на електронних навчальних платформах. Також була спроба створення авторських програм для навчання усного перекладу майбутніх перекладачів, наприклад, Interpr It (University of Hull, 1995).

На сьогодні сучасні інструменти CAIT стрімко розвиваються, залучаючи здобутки нових ІКТ, таких як 3D віртуальне середовище, відеоконференції, різноманітні додатки і програмні продукти до процесу професійної підготовки майбутніх перекладачів як під час аудиторної, так і позааудиторної/самостійної роботи [13].

Мета статті. Проаналізувати сучасні ІКТ, що використовуються в навчанні УП майбутніх перекладачів, визначити ті, що є найбільш оптимальними для використання у ЗВО України, описати власний досвід застосування інструментів CAIT для навчання різних видів усного перекладу студентів перекладацьких спеціальностей.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Розглядаючи сучасний стан використання ІКТ у перекладацькій освіті, необхідно виділити такі інструменти CAIT: репозиторії, вебсайти, електронні навчальні платформи / системи управління навчанням, віртуальне навчальне середовище, програмні засоби, мобільні додатки і платформи, що базуються на IP-телефонії, для організації відеоконференцій, спеціальне програмне забезпечення для навчання УП тощо. Розглянемо кожен з них детальніше.

1. *Репозиторії (Speech Repositories) аудіовізуальної інформації* – сховища аудіо- і відеофайлів: матеріалів медійного характеру (записів публічних виступів зазвичай громадсько-політичного спрямування), які використовуються викладачами УП під час

відбору навчальних й ілюстративних матеріалів. Більшість таких репозиторіїв поділяються на тематичні блоки, розраховані на різні рівні підготовки студентів, містять авторські записи оригінальних перекладів професійних перекладачів, доповнені додатками у вигляді методичних рекомендацій, списками ключових понять/термінів, глосаріїв з лексичними одиницями, які можуть викликати труднощі під час УП. Прикладами таких мультимедіа сховищ є:

SpeechRepository 2.0 [15], створений спеціалістами Генеральної дирекції з усного перекладу Єврокомісії, у якому містяться не лише публічні виступи в різних сферах міжнародних відносин, а й різноманітні дидактичні матеріали, такі як демонстраційні відеозаписи процесу роботи усного перекладача (здійснення послідовного перекладу з використанням перекладацького скоропису, знайомство з кабіною синхроніста й апаратурою, що використовується під час синхронного перекладу, особливостями роботи синхронного перекладача, аналіз результатів перекладацької діяльності тощо). Запропонований контент адаптовано для використання під час аудиторних занять, що полегшує процес підготовки навчальних матеріалів, а також організацію самостійної роботи студентів й індивідуальних тренінгів.

Speechpool.net [16] – волонтерський репозиторій, побудований так, що будь-який користувач Інтернет-мережі може поповнювати банк усних текстів, записавши у відповідному форматі виступ на одну з актуальних тем і виклавши його у загальнодоступних ресурсах мережі, наприклад, YouTube.com. Модератори класифікують ці матеріали залежно від рівня мовної складності, тематичної спрямованості, можливостей щодо дидактичного використання (для послідовного або синхронного перекладу) і розміщують на відповідному сайті. Однак цей ресурс має ряд недоліків, серед яких відсутність єдиної концепції побудови бази відеоданих і методичної послідовності в розміщенні контенту, а також його якісна гетерогенність, що накладає додаткову відповідальність на викладача під час відбору релевантного матеріалу для використання в навчальному процесі.

ELISA [17] – відеокорпус для перекладацької освіти, містить 25 записів інтерв'ю носіїв англійської мови щодо їх професійної кар'єри. Також на цьому ресурсі можна знайти дидактичні матеріали, які можуть бути використані в роботі зі студентами.

Інтернет-ресурс проекту Backbone [18] – вебкорпус усного спонтанного мовлення носіїв 9-ти мов, розроблений як допоміжний лінгводидактичний засіб. Аудіо- і відеофайли, розміщені на цьому вебресурсі, супроводжуються текстовими документами з графічною транскрипцією усних повідомлень, що робить можливим їх використання на початковому етапі навчання синхронного перекладу з опорою на письмовий текст [10, с.134-135], [13].

2. *Вебсайти.* Окремою групою серед інструментів САІТ виступають спеціалізовані вебсайти для підготовки перекладачів. Серед них можна виділити найбільш популярні:

ORCIT (Online Resources for Conference Interpreter Training) [19], розроблений для викладачів і студентів-початківців. Представлені на сайті матеріали призначені для навчання синхронного перекладу і доступні різними мовами (англійською, німецькою, чеською, грецькою, іспанською, французькою, литовською), проте не зосереджені на проблемах певної мовної пари. Запропонований контент може бути використаний викладачами на практичних заняттях з УП або студентами під час самостійної роботи.

Interpreter Training Resources [20], створений для студентів і викладачів, нараховує велику кількість матеріалів для послідовного й синхронного перекладу, наданих перекладачами. Окрема увага приділяється навичкам і вмінням, якими мають оволодіти усні перекладачі. На сайті можна знайти поради перекладачів щодо використання перекладацьких стратегій і прийомів, паралельних текстів, організації

глосаріїв і термінологічних словників тощо, а також приклади виконаних ними перекладів. У секції, присвяченій перекладацькому скоропису, подано загальні принципи занотовування промов під час УП, а також практичні поради щодо виділення ключової інформації і організації записів та використання скорочень і символів. До того ж на сайті є посилання на різні матеріали, що можуть викликати інтерес в усного перекладача: прес-релізи, списки джерел, що можуть бути корисними для тих, хто розпочинає кар'єру усного перекладача тощо.

National Network for Interpreting (NNI) [21]. Контент цього сайту присвячено практичному залученню до професії перекладача. На сайті подано інформацію про основні перекладацькі навички й уміння і відповідні посиланнями на відео з порадами професійних перекладачів щодо того, як їх розвивати. Окрема увага приділяється питанню організації професійної діяльності усного перекладача, наведено приклади розкладу/органайзера усного перекладача-фрілансера. NNI має власний YouTube канал з короткими відео для підготовки перекладачів УП [13].

3. *Електронні навчальні платформи (E-learning Platforms: Course Management Systems)*. Сучасну освіту неможливо уявити без використання систем управління навчанням, серед яких технологічна платформа створення електронного навчального середовища Moodle є найбільш популярною. Незважаючи на те, що Moodle не була розроблена для професійної підготовки усних перекладачів, її можна легко адаптувати шляхом розроблення онлайн завдань із залученням мультимедійних ресурсів. Наприклад, на цій платформі викладач може розміщувати навчальні матеріали, надавати студентам інструкції, поради і посилання на різні ресурси, необхідні для виконання перекладацьких завдань, а також залучати студентів до створення глосаріїв, участі у форумах та чатах тощо [8, с.237], [13].

4. *Віртуальне середовище для навчання УП (Interpreting Training in Virtual Reality)*. Зважаючи на досвід зарубіжних дослідників, необхідно відзначити створення й використання систем віртуального навчального середовища (virtual learning environment) і симуляторів професійної діяльності перекладача [11, с.191]. Так, міжнародною групою в межах проекту Єврокомісії на базі університету Суррея (University of Surrey, Великобританія) була створена віртуальна платформа IVY [12, с.93], яка дає змогу тим, хто навчається, виступати в ролі аватар-суб'єктів віртуального середовища усного перекладу. Система також генерує як сам процес перекладу в заданій мовній комбінації, так і фреймові ситуації професійної комунікації. Важливим елементом платформи є те, що окрема увага приділяється технологічним і деонтологічним аспектам перекладацької діяльності (зустріч і знайомство з клієнтом, вербальна і невербальна поведінка в ситуаціях професійного спілкування, ергономіка робочого простору усного перекладача тощо) [10, с.135-136], [11, с.191-198], [12, с.93-120].

Платформа IVY має чотири режими роботи: "interpreting practice mode" (практики в усному перекладі), "exploration mode" (освітній), "learning activity mode" (навчальний), "live interaction mode" (інтерактивний або живої взаємодії). Кожен з цих режимів передбачає виконання різного роду завдань, орієнтованих на різні цільові групи: клієнтів – замовників перекладу і студентів – майбутніх перекладачів.

Режим "interpreting practice" надає студентам доступ до матеріалів обраною мовою або мовною парою. Аудиомонологи або діалоги відтворюються роботами-аватарами, що є спікерами або співрозмовниками, яких має перекладати студент, виступаючи в ролі перекладача, вправляючись в усному послідовному перекладі (consecutive) або перекладі переговорів (liaison).

Режим "exploration" є підготовчим до здійснення перекладацької діяльності. Він дає можливість ознайомитись з особливостями УП та спеціалізацією професійної

діяльності усного перекладача шляхом одержання відповідної інформації про різні види УП і режими його виконання, цілі і завдання, що стоять перед усним перекладачем, а також навички й уміння, які він має опанувати для успішного виконання певного виду УП. У цьому модулі пропонуються інструктажі, інтерактивні панелі, демонстраційні відео як успішно, так і невдало виконаного перекладу. Головна мета – надати можливість майбутнім перекладачам УП отримати необхідні знання шляхом занурення в перекладацьку діяльність.

Режим “learning activity” містить дидактичні матеріали на базі мультимедійного корпусу Backbone, надаючи студентам доступ до оригінальних відео і їх скриптів (у разі необхідності) і пропонує ряд завдань для виконання майбутніми перекладачами: preparatory (підготовчі), skills-based (для формування навичок й умінь) і reflective (рефлексивні). Наприклад, підготовчі вправи готують студентів до виконання завдання з УП у віртуальному середовищі ІVУ шляхом перегляду запропонованих відеокліпів, пошуку необхідних базових знань та відповідної термінології, ознайомлення з комунікативною поведінкою мовця і виявлення специфічних перекладацьких проблем. Інші вправи спрямовані на індивідуальне формування навичок і розвиток умінь в УП, наприклад, розвиток умінь аудіювання, розвиток різних видів пам’яті, розвиток умінь використання перекладацького скоропису у процесі послідовного перекладу тощо. Виконання рефлексивних вправ пропонується по завершенню перекладацького завдання. Для клієнтів (тих, хто користується послугами перекладача) такі завдання спрямовані на розвиток умінь здійснення ефективної комунікації через перекладача. Для перекладачів запропоновано завдання на аналіз власного перекладу, визначення труднощів, з якими перекладач стикнувся під час його виконання, та шляхів їх подолання.

Режим “live interaction” пропонує віртуальний простір, де і студенти-майбутні перекладачі, і клієнти навчаються і взаємодіють без спеціально підготовленого контенту. Наприклад, студент, що спеціалізується в галузі управління і менеджменту, виступає з презентацією однією мовою, а студент-перекладач перекладає цей виступ іншою мовою [12, с.102-112].

На рис. 1 представлено режими віртуального навчального середовища ІVУ та їх взаємозв’язок.

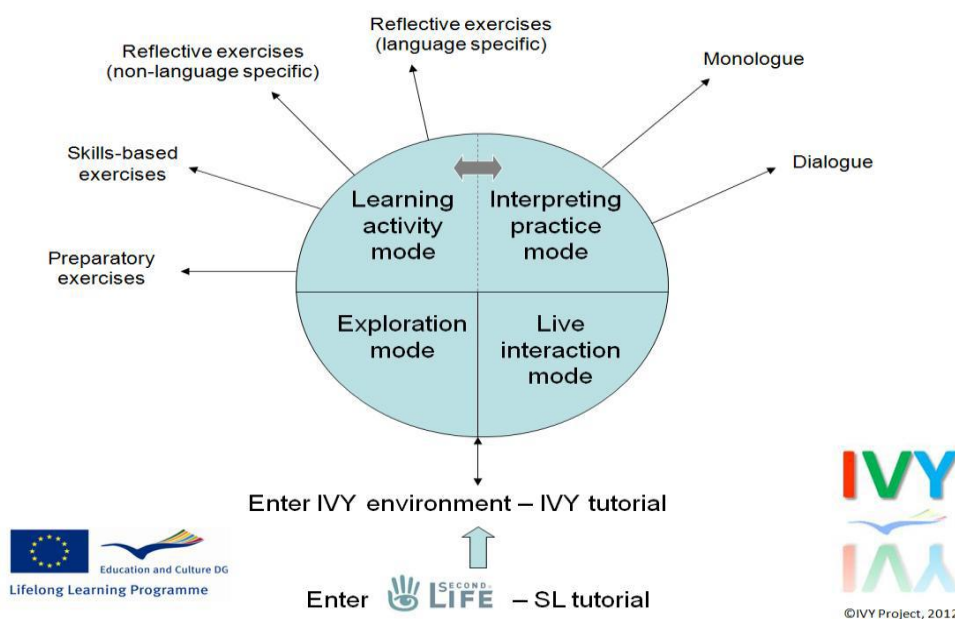

Рис. 1. Режими навчального віртуального середовища ІVУ

Як видно з рис. 1, режими “*exploration*” і “*live interaction*” можуть бути додатковими у випадку, якщо студент вже володіє необхідними теоретичними знаннями щодо УП, його особливостями і специфікою виконання (режим “*exploration*”) або немає потреби у взаємодії з потенційними клієнтами – замовниками послуг УП (режим “*live interaction*”). Режими “*learning activity*” і “*interpreting practice*” тісно взаємопов’язані, оскільки навички й уміння, що формуються під час виконання вправ у режимі “*learning activity*”, продовжують розвиватися й удосконалюватися під час вправління в УП в ролі перекладача у фреймових ситуаціях перекладу, поданих у режимі “*interpreting practice*”.

Представлена віртуальна навчальна платформа (середовище) IVY є принципово новим інструментом електронного навчання УП, яка продовжує активно вдосконалюватись групами дослідників не лише в Європі, а й за її межами у рамках проєкту EVIVA (Evaluating the Education of Interpreters and their Clients through Virtual Learning Activities, EU Lifelong Learning Programme, Project, 531140-LLP-1-2012-1-UK-KA3-KA3MP), розширюючи набір ситуативних контекстів, а також адаптуючи їх у відповідності до різних мов і мовних пар.

Сьогодні навчальне віртуальне середовище IVY імплементовано у процес підготовки майбутніх усних перекладачів в університетах Великобританії (2), Німеччини (2), Польщі (1), Кіпру (1), Ізраїлю (1).

5. *Відеоконференції (Videoconferencing tools)* – це група ІКТ, без якої сьогодні неможливо уявити вивчення будь-якої дисципліни, зокрема в умовах дистанційного навчання. Ці програмні засоби, мобільні додатки і платформи базуються на IP-телефонії: Skype, Google Hangout, Google Meets, Microsoft Teams, Zoom, Discord тощо. Актуальність їх інтеграції у процес підготовки усних перекладачів зумовлена, по-перше, тим, що вони виступають технічними засобами в організації практичних занять з УП і перекладацьких конференцій з університетами-партнерами. По-друге, формування у студентів навичок роботи з такими програмними засобами й інструментами є необхідною умовою формування в них інформаційно-технологічної компетентності як складової професійної перекладацької компетентності і готує майбутніх перекладачів УП до такого виду професійної діяльності, як віддалений переклад аудіо- і відеоконференцій, нарад або переговорів, які стають все більш популярними на ринку перекладацьких послуг, зокрема в галузі управління і бізнесу [13].

6. *Спеціальне програмне забезпечення для навчання УП – Interpreting Training Software*. Не менш актуальним є запровадження у процес навчання УП спеціального програмного забезпечення, створеного для навчання цього виду перекладацької діяльності:

SCICremTM [22] створений для оптимізації самостійної роботи з УП. Спеціальний інтерфейс надає можливість (за умов підключення двоканальної головної гарнітури) завантажувати з різних джерел відеофайли, переглядати і зупиняти відеозапис для виконання усного послідовного перекладу, уповільнювати темп промови спікера в разі необхідності під час виконання синхронного перекладу. Власне переклад студента може бути записаний у цифровому вигляді окремим аудіофайлом, а потім може бути синхронізований з вихідним файлом. Це дає можливість відпрацьовувати навички умовної синхронізації перекладу з вихідною промовою за рахунок осцилографічного відображення обох звукових сигналів, тому під час прослуховування звукові сигнали з двох вказаних джерел поступають паралельно на правий і лівий аудіоканали відповідно. Записи перекладів можуть бути надіслані викладачу.

Black Box [23] – спеціально розроблене програмне забезпечення для підготовки усних перекладачів подібне до **SCICremTM**, яке також дає змогу одночасно програвати аудіо- або відеофайл з паралельним записом перекладу. Окрема функція дає можливість робити закладки на окремих уривках, які викликали труднощі під час перекладу, з метою повернення і повторного їх перекладу. Функція уповільнення темпу промови спікера спрямована на покращення розуміння вихідного тесту, а також для тренування в синхронному перекладі на початковому етапі навчання. Ще одна функція уможливорює виконання перекладу з аркуша з часовими обмеженнями [10, с.136], [13].

Інша група інструментів САІТ – це програмне забезпечення, призначене для інсталяції в лінгафонних або комп'ютерних класах, яке може бути використане з метою навчання студентів УП. *Лінгафонний клас* – це аудиторія, обладнана лінгафонною системою для навчання, що містить аудіо, відео та мультимедійні засоби. Така система дозволяє сформувати штучне мовне середовище, що є необхідною умовою для формування перекладацької компетентності студентів. Лінгафонний кабінет можна облаштувати на базі звичайного комп'ютерного класу за умови його обладнання мультимедіалінгафонним комплектом із спеціальним програмним забезпеченням. Водночас лінгафонна система є комплексом звукотехнічного та проєкційного обладнання для відтворення та запису аудіовізуальних ефектів, окрім цього, має телефонно-мікрофонну гарнітуру з мікрофонами зниженої чутливості, що дає змогу всім студентам розмовляти вголос, не зважаючи один на одного. Найбільш популярними, як свідчить досвід авторів і викладачів УП й аналіз публікацій щодо дослідження цього питання [24, с.78-81], серед існуючих програм для лінгафонних класів/кабінетів є *Лінко V 8.3, Діалог NIBELUNG, Rinel Lingo, Syn-Tutor, SANAKO* та ін. Таке програмне забезпечення дає можливість викладачу створювати модель класу, зареєструвавши в ньому студентів, транслявати свій екран одному чи декільком студентам в повноекранному чи віконному режимі, демонструвати дії студента на екранах інших студентів, здійснювати керування на відстані, відтворювати відео- та аудіофайли в мережі, додавати інші аудіовідеофайли у список відтворення, вирізати відео, додавати субтитри, робити закладки для необхідних уривків тощо. Важлива опція усіх лінгафонних класів – магнітофон та репетитор, який уможливорює прослуховування аудіофайлу з одночасним записом його перекладу. Викладач також має можливість таємного контролю поточної роботи студентів. Розглянемо деякі з цих систем навчання в умовах навчання УП.

Програмне забезпечення для лінгафонних кабінетів *Syn-Tutor* має багато переваг у навчанні майбутніх перекладачів УП. По-перше, *Syn-Tutor* – це спеціальне програмне забезпечення, розроблене для навчання перекладачів-синхроністів, яке не має аналогів, а його особливий вузькоспеціалізований набір функцій уможливорює використання запропонованого програмного забезпечення як повноцінний інструмент для інтеграції сучасних ІКТ у процес фахової підготовки усних перекладачів. *Syn-Tutor* може бути інтегрований із сайтом установи освіти, щоб усі учасники могли скористатися послугою, що надається платформою безпосередньо в межах сайту. Тож користувачу не потрібно встановлювати для себе додаткове програмне забезпечення та проводити налаштування або підключення, а установа освіти може сконцентрувати на своєму ресурсі всіх активних користувачів. По-друге, застосування цієї лінгафонної системи уможливорює створення єдиного інформаційного середовища, так званої платформи, для оптимізації навчального процесу та проведення інтерактивного навчання перекладачів-синхроністів. Також використання програмного забезпечення *Syn-Tutor* дозволяє викладачу розширити можливості тренувань під час навчання перекладачів-синхроністів, проводити інтерактивний моніторинг ефективності роботи студентів, дистанційне керування записом, тренуваннями, завданнями тощо, спростити і

адаптувати процес формування навчальних завдань залежно від потреби освітнього процесу і індивідуальних можливостей студента, збільшити кількість і якість навчальних тренувань.

Функціональний інструментарій для викладача охоплює перевірку виконаних студентами тренувань (завдань) і виставлення оцінок (з коментарем) й отримання необхідної статистичної інформації щодо роботи навчальної групи або кожного студента окремо. Інформація у зручній наочній формі відображає прогресивні якісні зміни і досягнення студентів. Разом з цим викладач може створювати нові тренування-завдання для своїх студентів. Кожне тренування передбачає наявність запису (або імпорт) аудіофайлу для роботи, установку необхідних параметрів відтворення (без уповільнення або з затримкою в задану кількість секунд), часу на виконання тренування. По закінченню заданого (встановленого викладачем) часу тренування не можна пройти повторно (воно буде закрито для студентів).

Студенти, своєю чергою, в особистому кабінеті мають повний перелік доступних вправ і статистику виконання завдань (разом з відмітками і коментарями викладача). Під час виконання тренування студент може прослуховувати аудіофайл, призначений для тренування із заданими параметрами відтворення матеріалу, проводити запис виконаного перекладу і відправляти його на перевірку викладачеві, здійснити кілька спроб і відправити на перевірку один з варіантів.

Серед додаткових особливостей варто виділити те, що *SynTutor* інтегрує роботу викладача і всіх студентів у межах одного інтерактивного майданчика, це оптимізує навчальні завдання, є базою для подальшої автоматизації навчального процесу, впровадження нових інтерактивних форм навчання. Інформаційно-комунікаційна система *Syn-Tutor* має модульну структуру, що дає змогу в майбутньому розвивати і додавати нові інтерактивні компоненти для організації ефективного навчання, а також відповідає освітнім завданням і професійним вимогам щодо підготовки усного перекладача.

SANAKO Lab 100 STS – це лінгафонна лабораторія для навчання синхронного перекладу (*The Simultaneous Interpretation Training System (STS)*), яка поєднує в собі тренувальні функції *SANAKO Lab 100* з додатковими інструментами для підготовки професійних синхронних перекладачів: інструментами для конференц-системи, що дає змогу студентам розвивати вміння та формувати навички синхронного і послідовного перекладу. Спеціалізовані лінгафонні кабінети і мультимедійне середовище імітують реальну конференцію, під час якої *SANAKO Lab 100 STS* уможливує призначення викладачем перекладачів, делегатів і спостерігачів з числа студентів. Студент, який виступає в ролі перекладача, прослуховує аудіофайл і перекладає його синхронно або послідовно. Водночас його переклад записується на блок медіапам'яті для подальшого аналізу. Делегати – учасники конференції, можуть прослуховувати власну промову або мовлення перекладача. Ця функція може бути корисна в тому випадку, якщо делегати розмовляють різними мовами. Спостерігачі – пасивні слухачі, які не беруть участі в конференції, – можуть стежити за обговоренням, підключаючись або до каналу делегатів, або до каналу обраного перекладача. Викладач контролює процес зі свого монітора, на якому відображається вся інформація про делегатів та перекладачів: розташування студентів за столом для конференції та в кабінах перекладачів. До того ж на моніторі викладача представлено наочну інформацію про делегата, який виступає, про поточний режим програми, про стан пристроїв, що записують тощо. У кожного студента є пульт делегата з вмонтованим мікрофоном і кнопками управління, звукозаписом, призначеними для прослуховування матеріалу перекладу або запису своєї промови. За допомогою пульта студент може виступати в ролі делегата, регулювати рівень гучності, відповідати на тестові питання.

Лабораторія 100 STS фірми SANAKO автоматично зберігає всі сесії: аудіофайли (делегатів, перекладачів, програми джерел і коментарі інструктора) безпосередньо на медіасистеми зберігання Групи (MSU) або в заздалегідь створену папку в мережі. Це дає можливість викладачу оцінювати прогрес студента.

Програмний комплекс **Діалог NIBELUNG** – програмне забезпечення, яке дає змогу перетворити комп'ютерний клас в інтерактивне мультимедійне середовище, а також належить до типу програм-оболонок, що наповнюються викладачем змістом різного формату (текст, відео, аудіо, тестове завдання) залежно від поставлених цілей навчання. Для його функціонування використовується локальна мережа, що забезпечує зв'язок між комп'ютерами класу і через яку можуть передаватися аудіо- та відеофайли, текстові документи й здійснюватися повне управління персональними комп'ютерами з робочого місця викладача [25, с.434-435]. **Діалог NIBELUNG** має функцію прослуховування аудіофайлу або читання тексту (під час перекладу з аркуша) з одночасним записом перекладу за допомогою AudioGraph, дає змогу імітувати телефонні розмови та конференції, надає доступ студентам до пошуку і перегляду в Інтернеті необхідної інформації. Для контролю роботи студентів викладач може зібрати записи перекладів, проаналізувати й оцінити їх. Це значною мірою економить час на занятті, оскільки викладач може прослухати аудіофайли в будь-який час.

У режимі «Самонавчання» студент може вибрати файл із запропонованого викладачем списку, створити до дев'яти закладок для повторного прослуховування файлу із зазначеного на доріжці моменту. Студент до того ж може записати свій голос, прослухати, порівняти свій запис із треком-зразком, завдяки наявності графічного відображення файлу. Графічний інтерфейс студентського модуля унеможливує втручання студентів у роботу системи. Тільки викладач може прийняти рішення щодо самостійної роботи студентів із цифровими магнітофонами. На модулі клієнта кожного студента є кнопка «Виклик викладача» для звернення до викладача і кнопка «Повідомлення» для відправлення питання викладачеві в текстовій формі.

Представлений огляд інструментів САІТ дає змогу продемонструвати різні способи використання ІКТ у підготовці усних перекладачів, що можуть бути використані студентами під час самостійної роботи, і викладачами як для ознайомлення і підвищення професійної кваліфікації, так і для залучення у власну викладацьку практику.

Зважаючи на це, представимо досвід авторів щодо застосування інструментів САІТ у навчання УП студентів за спеціальністю переклад, спираючись на ті технічні засоби, які може забезпечити ЗВО України.

Насамперед пропонуємо використовувати в навчальній практиці програмне забезпечення **Діалог NIBELUNG** під час аудиторних занять з УП, яке дає змогу студентам виконувати *переклад з аркуша* (як без обмежень у часі, так і з часовими обмеженнями) під час демонстрації тексту викладачем на моніторах студентів (детальний опис вправ на переклад з аркуша наведено в публікації автора [26]), *абзацно-фразовий і послідовний переклад* з використанням перекладацького скоропису, а також *синхронний переклад*, із записом власних перекладів на окрему доріжку з метою подальшого аналізу й оцінки. Окремо хотілося б звернути увагу на використання цього програмного забезпечення для формування навичок і вмінь синхронного перекладу під час виконання підготовчих вправ, що є можливим завдяки лінгафонній системі з комплексом звукотехнічного та проєкційного обладнання і телефонно-мікрофонній гарнітурі, а також режиму індивідуальної роботи студента. Так, спочатку студенти мають прослуховувати текст іноземною мовою, який поступає через головну гарнітуру, читаючи українською мовою вголос. Після прослуховування студенти мають переказати основний зміст прослуханого тексту вихідною мовою. Друга вправа

аналогічна попередній, проте студенти мають переказати основний зміст почутого мовою перекладу (у нашому випадку українською). Аналогічні вправи виконуються студентами з паралельним читанням іншого тексту, виведеного на екран моніторів студентів. Подальша вправа передбачає прослуховування тексту з його паралельним повторюванням з відставанням на 2-3 слова або декілька синтагм, передачі його основного змісту спочатку мовою оригіналу, а потім мовою перекладу (детальному опису вправ для навчання синхронного перекладу присвячено публікацію автора [27]). Водночас викладач має можливість підключатись до кожного студента з метою контролю виконання завдання та надавати додаткові індивідуальні вправи і завдання в разі необхідності або коментувати помилки студентів тощо.

Виконання таких вправ у лінгафонному класі готує студентів до розвитку вмінь синхронного перекладу під час участі в навчальних конференціях (*mock-conferences*), які імітують реальні умови здійснення синхронного перекладу та діяльність перекладача-синхроніста і проведення яких є можливим у навчальних умовах лише в комп'ютерному лінгафонному кабінеті з використання системи *Діалог NIBELUNG* або інших систем, що згадувались вище. Проте проведення таких конференцій можливе лише за умов ретельної попередньої підготовки. Для організації такої підготовки пропонуємо використовувати навчальну платформу *Moodle*, можливості якої дають змогу викладачу до проведення конференції завантажити необхідні матеріали для підготовки, такі як посилання на *онлайн-ресурси* ORCIT або SCIS (фокусуючи увагу на навичках і вміннях, необхідних для здійснення синхронного перекладу), *вебсайти* для одержання й аналізу необхідної базової інформації про учасників конференції, назви організацій й установ, які будуть на ній представлені, або тематики, яка має обговорюватись. Це можуть бути й інші матеріали конференції: програма пленарного засідання, вступні промови, статті або аудіовізуальні матеріали відповідної тематики, списки термінів тощо. Спираючись на одержані матеріали, студенти мають укласти глосарії і надіслати їх викладачу для перевірки напередодні конференції. Конференція відбувається в комп'ютерному лінгафонному класі або в режимі відеоконференції. В умовах дистанційного навчання автори мали досвід її проведення за допомогою платформ, що базуються на IP-телефонії, наприклад, *Microsoft Teams* і *Zoom*. Під час конференції в комп'ютерному лінгафонному класі студенти працюють у парах, імітуючи діяльність синхроністів (якщо є така можливість у кабінах для синхронного перекладу), перекладаючи промови по черзі і записуючи свій переклад. Викладач виступає в ролі модератора. Після проведення такої конференції пропонується провести її аналіз з метою визначення труднощів, з якими стикнулися студенти, обговорити досвід, який вони здобули, ефективність перекладацьких стратегій і прийомів, які вони використовували, прослуховування й аналіз перекладів студентів. Пропонується також виконати низку рефлексивних завдань, які розміщуються на платформі *Moodle*.

Отже, використання САІТ є можливим на різних фазах здійснення УП: *підготовчій* (підготовка до перекладу: ознайомлення з екстралінгвістичними особливостями (контекстом, умовами здійснення перекладу, учасниками тощо); ознайомлення з лінгвістичними особливостями (регістром, звертаннями до учасників, укладання глосарія / термінологічного вокабуляра/словника); *власне перекладацькій* (виконання УП у різних режимах); *рефлексивній* (рефлексія щодо підготовки і власне виконання перекладу; аналіз власного перекладу і перекладів інших студентів на основі запропонованих критеріїв; оцінювання власного перекладу (*self-assessment*) і перекладів інших студентів (*peer-assessment*)). У табл. 1 представлено способи застосування інструментів САІТ залежно від фази виконання УП.

Таблиця 1

Застосування інструментів САІТ у навчанні усного перекладу

Фаза перекладу	Інструменти САІТ	Завдання
<i>Підготовча</i> підготовка до перекладу: – ознайомлення з екстралінгвістичними особливостями (контекстом, умовами здійснення перекладу, учасниками тощо); – ознайомлення з лінгвістичними особливостями (регістром, звертаннями до учасників, укладання глосарія / термінологічного вокабуляра)	<i>Moodle</i>	– опрацювання матеріалів, запропонованих викладачем з метою одержання необхідної інформації для успішного здійснення перекладу; – виконання підготовчих вправ для формування специфічних перекладацьких навичок і вмінь, запропонованих викладачем
	<i>Speechpool</i>	– пошук термінів і виразів, необхідних для виконання перекладу, під час укладання глосарія
	<i>Blackbone</i>	– тренування в УП: переклад записів схожої тематики
<i>Власне перекладацька</i> – виконання УП у різних режимах	<i>Діалог NIBELUNG / SANAKO Lab100 STS</i>	– виконання перекладу з аркуша з / без часових обмежень; – виконання абзацно-фразового перекладу; – виконання послідовного перекладу з використанням перекладацького скоропису; – виконання синхронного перекладу
	<i>Speechpool / Blackbone / BlackBox / SCICremTM</i>	– виконання послідовного перекладу аутентичних діалогів (записів перегорів), монологів (записів промов) з використанням перекладацького скоропису
	<i>Microsoft Teams / Zoom / Google Meets</i>	– виконання синхронного перекладу (conference interpretation) у режимі рольової гри
<i>Рефлексійна</i> – рефлексія щодо підготовки і власне виконання перекладу; – аналіз власного перекладу і перекладів інших студентів на основі запропонованих критеріїв; – оцінювання власного	<i>Moodle</i>	– виконання вправ на рефлексію і самоаналіз; – аналіз записів виконаних перекладів; – ознайомлення з критеріями оцінювання виконання різних видів УП
	<i>Speechpool / Blackbone</i>	– опрацювання скриптів промов

перекладу (self-assessment) і перекладів інших студентів (peer-assessment)	Microsoft Teams / Zoom / Google Meets	– участь у відеоконференціях з викладачем та іншими студентами щодо аналізу й оцінювання перекладів та їх удосконалення
--	--	---

Запропоновані шляхи застосування інструментів САІТ для навчання УП можуть бути модифіковані і пристосовані до навчання студентів залежно від їх потреб, рівня їх підготовки й умов навчання. Такий підхід до підготовки майбутніх перекладачів дає можливість викладачам організувати навчання УП ефективніше як під час аудиторної, так і позааудиторної / самостійної роботи. До того ж викладач має бути готовим до надання допомоги студентам для подолання труднощів технічного характеру, які можуть виникнути під час навчання, а також залучати їх до використання ІКТ як під час самостійної роботи, так і у власній перекладацькій практиці. Все це вимагає від викладача методичної і технічної підготовки.

Проте, незважаючи на досить значну різноманітність засобів і шляхів організації навчання УП з використання ІКТ, необхідним є розробка відповідних навчальних матеріалів: їх відбір відповідно до автентичних ситуацій УП, доповнення їх відповідними підготовчими і рефлексивними вправами і завданнями, а також розроблення методичних рекомендацій щодо впровадження ІКТ у процес навчання УП у ЗВО.

3. ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, здійснений аналіз питання використання ІКТ у процесі професійної підготовки усних перекладачів свідчить про те, що сьогодні неможливо уявити професійну діяльність усного перекладача без залучення ІКТ, які стають провідним засобом у формуванні професійної перекладацької компетентності студентів у ЗВО. Встановлено, що в навчанні УП такими засобами виступають інструменти комп'ютеризованої підготовки перекладачів САІТ (Computer Assisted Interpreter Training), до яких належать репозиторії аудіовізуальної інформації, вебсайти, електронні навчальні платформи, віртуальне навчальне середовище, програмні засоби, мобільні платформи і додатки, що базуються на IP-телефонії, спеціальне програмне забезпечення для навчання УП у лінгафонних і комп'ютерних класах тощо.

Проведений аналіз зазначених інструментів САІТ дав змогу визначити ті, які є оптимальними для використання у ЗВО України, зважаючи на умови навчання, потреби студентів і технічне забезпечення навчальних закладів: електронна навчальна платформа *Moodle*, репозиторії *Speechpool* і *Blackbone*, спеціальне програмне забезпечення *Black Box* і *SCICremTM*, програмне забезпечення для інсталяції у лінгафонних і комп'ютерних класах *Діалог NIBELUNG* і *SANAKO Lab100 STS*, мобільні платформи і додатки, що базуються на IP-телефонії: *Microsoft Teams*, *Zoom*, *Google Meets* тощо.

Описаний досвід застосування інструментів САІТ на різних фазах виконання УП може стати прикладом для використання іншими викладачами УП у викладацькій практиці.

Перспективним напрямом визначено впровадження у ЗВО України електронного навчального середовища *IVY (Interpreting Training in Virtual Reality)*, розробленого спеціально для навчання і тренування усних перекладачів. Це навчальне середовище дає можливість майбутнім перекладачам виступати в ролі реальних перекладачів в автентичних ситуаціях як у послідовному, так і синхронному перекладах.

Подальшого дослідження потребує питання підвищення кваліфікації викладачів перекладацьких дисциплін щодо використання інструментів САІТ, визначення критеріїв і процедури їх відбору, а також розроблення відповідних методів і методики щодо використання ІКТ у навчанні УП студентів ЗВО, що навчаються за спеціальністю «Переклад».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Л. И. Корнеева, Н. А. Панасенков, Проблемы использования информационно-коммуникационных технологий в обучении лингвистов-переводчиков. *Вестник ПНИПУ. Проблемы языкознания и педагогики*, №2, с. 140-148, 2019. [Електронний ресурс]. Доступно: http://vestnik.pstu.ru/pedag/archives/?id=& folder_id=10081. Дата звернення: Берез. 21, 2020.
- [2] О. О. Мацюк, “Формування професійної компетентності майбутніх перекладачів засобами інформаційно-комунікаційних технологій”, автореф. дис. канд. наук, Хмельницький, 2011.
- [3] O. V. Bihych, V. V. Strilets, Potential for the use of ICT in teaching scientific and technical translation. *Information Technologies and Learning Tools*, 2020, Vol 76 (2), 86-95, 2020, doi: <https://doi.org/10.33407/itlt.v76i2.2812>.
- [4] A. M. Bogush, T. M. Korolova, & O. V. Popova, Teaching machine translation to the students majoring in the Humanities. *Information Technologies and Learning Tools*, 71(3), 122-136, 2019, doi: <https://doi.org/10.33407/itlt.v71i3.2724>.
- [5] А. В. Янковець, Підготовка майбутніх перекладачів засобами інформаційно-комунікаційних технологій у вищих військових навчальних закладах, автореф. дис. канд. наук, Хмельницький, 2005.
- [6] Н. Є. Леміш, О. М. Алексєєва, С. П. Денисова, С. А. Матвєєва, А. А. Зернецька, Лінгвістичні корпусні технології як дидактичний інструмент у навчанні майбутніх перекладачів в університеті. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 79(5), 242-259, 2020, doi: <https://doi.org/10.33407/itlt.v79i5.3626>.
- [7] І. М. Дробіт, Н. В. Рак, Ефективність використання автентичних веб-ресурсів у підготовці перекладачів. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 35(3), 106-112, 2013, doi: <https://doi.org/10.33407/itlt.v35i3.802>.
- [8] М. Л. Писанко, О. Є. Мартиненко, Moodle як засіб дистанційного навчання майбутніх перекладачів аудіювання англійською мовою. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 75(1), 237-252, 2020, doi: <https://doi.org/10.33407/itlt.v75i1.2644>.
- [9] Ю. М. Галковская, Д. Р. Кузьмичев, Информационно-коммуникационные технологии в преподавании иностранного языка: обучение синхронному переводу. *Инновационные подходы в образовательном процессе высшей школы: национальный и международный аспекты*, с. 75-78, 2018. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://elib.psu.by:8080/bitstream/123456789/21598/1>. Дата звернення: січень.15, 2021.
- [10] А. Ю. Калинин, Информационно-коммуникационные технологии в обучении устному переводу: компьютерные средства и мультимедиа контент. *Вестник ПНИПУ. Проблемы языкознания и педагогики*, №2, с.131-139, 2017. [Електронний ресурс]. Доступно: http://vestnik.pstu.ru/get/_res/fs/file.pdf/6814. Дата звернення: Черв. 20, 2020.
- [11] R. D. Panagiotis, R. Getting, R.C. Roberts, S. Braun, C. Slater, Using Virtual Reality for Interpreter mediated Communication and Training. *Proceedings of the Cyberworlds*, p. 191–198, 2012. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://epubs.surrey.ac.uk/804838/1>. Дата звернення: Трав. 11, 2020.
- [12] S. Braun, C. Slater, R. Getting, D. Panagiotis, J. C. Roberts, Interpreting in Virtual Reality: designing and developing a 3D virtual world to prepare interpreters and their clients for professional practice. *New Prospects and Perspectives for Educating Language Mediators*, p. 93-120, 2013. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://epubs.surrey.ac.uk/804836> <http://epubs.surrey.ac.uk/804836>. Дата звернення: Берез. 3, 2020.
- [13] M. Kajzer-Wietrzny & M. Tymczynska, Integrating Technology into Interpreter Training Courses: A Blended Learning Approach. *inTRAlinea. Special Issue: Challenges in Translation Pedagogy*, 2014. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://www.intralea.org/specials/article/2101>. Дата звернення: Черв. 2, 2020.
- [14] Н. Ю. Фоміних, Сутність поняття "інформаційно-комунікаційні технології" та їх значення на сучасному етапі модернізації освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр.*, Вип. 5 (58), с. 396–400, 2009. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/58651/5>. Дата звернення: Лют. 12, 2020.

- [15] Speech Repository. [Електронний ресурс]. Доступно: www.multilingualspeeches.tv. Дата звернення: Трав.4, 2020.
- [16] Speechpool. [Електронний ресурс]. Доступно: www.speechpool.net/en/. Дата звернення: Берез. 16, 2020.
- [17] ELISA (English Language Interview Corpus as a Second-Language Application). [Електронний ресурс]. Доступно: www.uni-tuebingen.de/elisa/html/elisa_info.html. Дата звернення: Черв. 8, 2020.
- [18] BACKBONE (Corpora for Content & Language Integrated Learning). [Електронний ресурс]. Доступно: www.uni-tuebingen.de/backbone. Дата звернення: Січ. 18, 2021.
- [19] ORCIT (Online Resources for Conference Interpreter Training). [Електронний ресурс]. Доступно: www.orcit.eu/. Дата звернення: Квіт 20, 2020.
- [20] Interpreter Training Resources. [Електронний ресурс]. Доступно: www.interpreters.free.fr/. Дата звернення: Берез. 17, 2020.
- [21] NNI (National Network for Interpreting). [Електронний ресурс]. Доступно: www.nationalnetworkforinterpreting.ac.uk/. Дата звернення: Черв. 9, 2020.
- [22] SCICrec™. [Електронний ресурс]. Доступно: www.multilingualspeeches.tv. Дата звернення: Трав. 19, 2020.
- [23] Black Vox Interpreter Trainer. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://www.melissi.co.uk/>. Дата звернення: Берез. 10, 2020.
- [24] О. В. Драко, Использование современных лингфонных систем в обучении профессионально ориентированному иноязычному общению. *Актуальные вопросы обучения иностранным языкам в вузах неязыкового профиля : сборник материалов Международной научно-практической конференции, 22 ноября 2013 г., [Минск] / ред. Б. М. Хрусталева [и др.]*. с. 78-81, 2014. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://rep.bntu.by/bitstream/handle/data/9657/C.%2078-81.pdf>. Дата звернення: Трав. 11, 2020.
- [25] В. В. Стрілець, Формування фахової компетентності перекладача із застосуванням програмного комплексу “Діалог Nibelung”. *Гуманітарний вісник Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди*, Вип. 31, Т. IX (51), с. 433-441, 2013. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://reposit.pntu.edu.ua/handle/PoltNTU/3758>. Дата звернення: Лют. 23, 2020.
- [26] М. Л. Писанко, Навчання усного перекладу з аркушу студентів перекладацьких спеціальностей закладів вищої освіти. *Іноземні мови*, №3 (103), с.3-11, 2020.doi: <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2020.3.218971> Дата звернення: Черв. 5, 2020.
- [27] М. Л. Писанко, Навчання синхронного перекладу студентів перекладацьких спеціальностей закладів вищої освіти. *Вісник КНЛУ. Серія Педагогіка та Психологія*, Вип. 31, с. 95-102, 2019, doi:<https://doi.org/10.32589/2412-9283.31.2019.193871>

Матеріал надійшов до редакції 12.10.2020

INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN PROFESSIONAL INTERPRETERS TRAINING

Mariia L. Pysanko

PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Kyiv National Linguistic University, Kyiv, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-4468-3996
marijka2177@gmail.com

Iryna V. Zaitseva

PhD of Pedagogical Sciences
Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv, Ukraine
ORCID ID 0000-0001-6556-0779
irenenazaruk8@gmail.com

Abstract. New technological environment has changed interpreter’s performance which is impossible without wide-spread use of ICT and, as a result, their integration into prospective interpreters’ training. The paper analyses the current statues of ICT in interpreter training courses, in particular computer assisted interpreter training (CAIT); offers a critical overview of CAIT tools and ways of their implementation into professional interpreter training. The most wide-spread and popular CAIT tools have been defined and described: websites, speech repositories and video

corpora, course management system *Moodle*, video conferencing tools, a self-contained 3D virtual learning environment *IVY*, and interpreter training software courses used in lingua laboratories or computerised classrooms. The overview of CAIT tools provides an opportunity to demonstrate different ways of using ICT in prospective interpreters' training, which can be used both by students in the process of their self-study work and teachers in order to improve their qualification and professional skills. The authors also share their experience of using CAIT tools in prospective interpreter training. They suggest ways of teaching consecutive and simultaneous interpretation by means of course management system *Moodle* and video conferencing tools such as *Microsoft Teams* and *Zoom* in terms of distance learning, and interpreter training software *Dialogue Nibelung* in computerised classrooms. This software for interactive language learning, hardware for simultaneous and consecutive interpretation and workstations for multimedia classrooms turns a classroom into a multimedia environment. The conclusions emphasize the need for further studying the of ICT educational potential in the prospective interpreters' training. The perspectives of introducing a self-contained 3D virtual learning environment *IVY*, developed by the European Language Council Special Interest Group on Translation and Interpreting for Public Services (SIGTIPS) in Surrey University (the UK), into Ukrainian higher education institutions has been presented.

Keywords: ICT; CAIT; interpretation; students majoring in Interpretation; higher education institutions.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] L. I. Korneeva, N. A. Panasenkov, Information and communication technologies in teaching the future linguists. *Vestnik PNIPU. Problemy yazykoznavniya i pedagogiki*, no.2, pp. 140-148, 2019. [Online]. Available: http://vestnik.pstu.ru/pedag/archives/?id=& folder_id=10081. Accessed on: March 21, 2021. (in Russian).
- [2] O. O. Matsiuk, "Formation of Future Translators' Professional Competence by Means of Information and Communication Technologies", author's ref. dis. cand. ped. Sciences, Khmelnytskyi, 2011. (in Ukrainian)
- [3] O. B. Bihych, V. V. Strilets, Potential for the use of ICT in teaching scientific and technical translation. *Information Technologies and Learning Tools*, 2020, Vol 76 (2), pp. 86-95, 2020, doi:<https://doi.org/10.33407/itlt.v76i2.2812>. (in English).
- [4] A. M. Bogush, T. M. Korolova, & O. V. Popova, Teaching machine translation to the students majoring in the Humanities. *Information Technologies and Learning Tools*, 71(3), pp. 122-136, 2019, doi: <https://doi.org/10.33407/itlt.v71i3.2724>. (in English).
- [5] A. V. Yankovets, "Preparation of future translators by means of information and communication technologies in higher military educational institutions", author's ref. dis. cand. ped. Sciences, Khmelnytskyi, 2005. (in Ukrainian)
- [6] [6] N. Ye. Lemish, O. M. Aleksieieva, S. P. Denysova, S. A. Matvieieva, A. A. Zernetska, Linguistic corpora technology as a didactic tool in training future translators, *Information Technologies and Learning Tools*, 79(5), pp.242-259, 2020, doi: <https://doi.org/10.33407/itlt.v79i5.3626>. (in Ukrainian)
- [7] I. M. Drobit, N. V. Rak, Efficiency of the use of authentic web-resources in translators training, *Information Technologies and Learning Tools*, 35(3), 106-112, 2013, doi: <https://doi.org/10.33407/itlt.v35i3.802>. (in Ukrainian)
- [8] M. L. Pysanko, O. Ye. Martynenko, Moodle as a means of teaching prospective interpreters via e-course on listening comprehension in English, *Information Technologies and Learning Tools*, 75(1), pp. 237-252, 2020, doi: <https://doi.org/10.33407/itlt.v75i1.2644>. (in Ukrainian)
- [9] Yu. M. Galkovskaya, D. R. Kuz'michev, Information and communication technologies in teaching foreign languages: simultaneous interpretation, *Innovative approaches in the educational process of higher education: national and international aspects*, pp. 75-78, 2018. [Online]. Available: <http://elib.psu.by:8080/bitstream/123456789/21598/1>. Accessed on: January 15, 2021. (in Russian)
- [10] A. Yu. Kalinin, Information and communication technologies in teaching interpreting: computing means and multimedia, *Vestnik PNIPU. Problemy yazykoznavniya i pedagogiki*, no.2, pp.131-139, 2017. [Online]. Available: http://vestnik.pstu.ru/get/_res/fs/file.pdf/6814. Accessed on: June 20, 2021. (in Russian)
- [11] R. D. Panagiotis, R. Getting, R. C. Roberts, S. Braun, C. Slater, Using Virtual Reality for Interpreter-mediated Communication and Training. *Proceedings of the Cyberworlds*, pp. 191-198, 2012. [Online]. Available: <http://epubs.surrey.ac.uk/804838/1>. Accessed on: May 11, 2020. (in English).

- [12] S. Braun, C. Slater, R. Getting, D. Panagiotis, J.C. Roberts, Interpreting in Virtual Reality: designing and developing a 3D virtual world to prepare interpreters and their clients for professional practice. *New Prospects and Perspectives for Educating Language Mediators*, pp. 93-120, 2013. [Online]. Available: <http://epubs.surrey.ac.uk/804836> <http://epubs.surrey.ac.uk/804836>. Accessed on: March 3, 2020. (in English).
- [13] M. Kajzer-Wietrzny & M. Tymczynska, Integrating Technology into Interpreter Training Courses: A Blended Learning Approach. *inTRAlinea. Special Issue: Challenges in Translation Pedagogy*, 2014. [Online]. Available: <http://www.intralinea.org/specials/article/2101>. Accessed on: June 2, 2020. (in English).
- [14] N. Yu. Fominykh, Concept “information-communication technologies” and its value at the current stage of education modernization, *Pedagogy of creative personality development at higher and secondary educational institutions: scient. mat. col.*, Vyp. 5 (58), pp. 396–400, 2009. [Online]. Available: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/58651/5>. Accessed on: February 12, 2020. (in Ukrainian)
- [15] Speech Repository. [Online]. Available: www.multilingualspeeches.tv. Accessed on: May 4, 2020. (in English).
- [16] Speechpool. [Online]. Available: www.speechpool.net/en/. Accessed on: March 16, 2020. (in English).
- [17] ELISA (English Language Interview Corpus as a Second-Language Application). [Online]. Available: www.uni-tuebingen.de/elisa/html/elisa_info.html. Accessed on: June 8, 2020. (in English).
- [18] BACKBONE (Corpora for Content & Language Integrated Learning). [Online]. Available: www.uni-tuebingen.de/backbone. Accessed on: January 18, 2020. (in English).
- [19] ORCIT (Online Resources for Conference Interpreter Training). [Online]. Available: www.orcit.eu/. Accessed on: April 20, 2020. (in English).
- [20] Interpreter Training Resources. [Online]. Available: www.interpreters.free.fr/ Accessed on: March 17, 2020. (in English).
- [21] NNI (National Network for Interpreting). [Online]. Available: www.nationalnetworkforinterpreting.ac.uk/.
- [22] SCICrec™. [Online]. Available: www.multilingualspeeches.tv. Accessed on: June 9, 2020. (in English).
- [23] Black Box Interpreter Trainer. [Online]. Available: <http://www.melissi.co.uk/>. Accessed on: March 10, 2020. (in English).
- [24] O. V. Drako, Using modern language phonics systems in teaching professionally oriented foreign language communication, *Modern issues of teaching foreign languages in non-linguistic universities: Materials of the International Scientific and Practical Conference*, November 22, 2013, [Minsk]. ed. B. M. Khrustalev [and others]. pp. 78-81, 2014. [Online]. Available: <https://rep.bntu.by/bitstream/handle/data/9657/S.78-81.pdf>. <http://www.melissi.co.uk/>. Accessed on: May 11, 2020. (in Russian)
- [25] V. V. Strilets, Prospective translators’ professional competence development by means of “Dialogue Nibelung” software, *Humanitarian Bulletin of Pereyaslav-Khmelnytsky State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda*, Vyp. 31, T. IX (51), pp. 433-441, 2013. [Online]. Available: <http://reposit.pntu.edu.ua/handle/PoltNTU/3758>. Accessed on: February 23, 2020. (in Ukrainian).
- [26] M. L. Pysanko, Teaching sight interpretation to students majoring in translation. *Foreign Languages*, no.3 (103), pp.3-11, 2020. doi: <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2020.3.218971>. Accessed on: June 5, 2020. (in Ukrainian).
- [27] M. L. Pysanko, Teaching simultaneous interpretation to students majoring in Translation. *Visnyk KNLU. Series Pedagogy and Psychology*, Vyp. 31, pp. 95-102, 2019, doi: <https://doi.org/10.32589/2412-9283.31.2019.193871>. (in Ukrainian).

